

פרק שני בדו"ח על תוצאות המלחמה בלבנון: צעיקה חוסל, חזית הסירוב איבדה את כוחה, ופת"ח שולט באירגון שיצא מחוזק מן המיבחן הגורלי

מחוזק מן המיבחן הגורלי

בתוכני אש"ף

כ אשר נדמו התותחים והשתתקו המיקלעים בהכבי לבנון השותתתידם, היה המצב על הקרקע בעור כך: כארבעים אחוזים של המדינה היו כבושים בידי הצבא הסורי. כשלושים אחוזים אחוזים היו תפוסים בידי הכוחות הנוצריים. כעשרים אחוזים אחוזים היו תפוסים בידי הקואליציה האש"פית מוסלמית-שמאלית.

מאחר שאש"ף הוא השותף הבכיר בקואליציה זו, והוא החולש על הכוחות הצבאיים והביטחוניים בשטח, ניתן לומר כי שטח זה מהווה עתה בסיס של אש"ף. מיזהו אש"ף, השולט במניימרינה זו?

אין זה עוד אותו האירגון, שנגרר לפני שנה ורבע, בעל-כורחו, לתוך המערבולת של מילחמת-אזרחים שהוא לא רצה בה, ושהוא ביקש להימנע ממנה כימעט בכל מחיר. אש"ף של נובמבר 1976 שונה מאד מאש"ף של ראשית 1975, כשם שהיישוב העברי בארץ, בראשית 1949, היה שונה בתכלית מהיישוב שהיה קיים בסוף 1947. שנה של מלחמה שינתה את המציאות לבלי-הכר.

כאשר הופיע יאסר עראפאת בוועידת ריאה, ולאחר-מכן בוועידת-הפיסגה בקאהיר, הוא הופיע כנציג של גוף שהחזיק מעמד במלחמה צבאית ממושכת ואכזרית מול כוחות עדיפים אדירים, שניצח במאבק המדיני, והמהווה עתה גורם חשוב ועצמאי בעולם הערבי. עסקן או עיתונאי בישראל המוסיף כיום לדבר על אש"ף כעל "אירגון המחבלים" — מעיד על עצמו שהוא כסיל הסרתקנה.

„זבנג וחלס“

פני שנה וחצי היה אש"ף נתון במערכת קשה של אילוצים. אומנם, תנועת פת"ח (ששלטה גם אז באש"ף) קמה על בירכי העיקרון שעל העם הפלסטיני לקחת את גורלו בידו, לפרוק מעליו את עול האפטרופסות של מדינות-ערב, ולהוות גורם עצמאי, מעין מדינה-ברוך. אך קיים היה פער ניכר בין העיקרון לבין המציאות.

אש"ף היה משועבד במידה רבה למדינות ערביות שונות, ובעיקר לסוריה. העורף שלו היה בסוריה. רבים ממישרדיו וממיתקניו שכנו שם. השילטון הסורי ראה את עצמו כאפטרופוס של אש"ף, ותבע מן האירגון צייתנות והליכה-בתלם. הוא כפה על אש"ף גייס תמישי סורי, בדמות תנועת אל-צעיקה. הוא סיפח לצבא הסורי כמה מן הגרודים של צבא-השיחור-הפלסטיני, שאיבדו כל זיקה אמיתית להנהגת

מאת

אורי אבנרי

אש"ף והפכו חלק בלתי-נפרד מן הצבא הסורי. למעשה נמונה מהנהגת אש"ף (קרי: הנהגת פת"ח) כל אפשרות לנהל מדיניות עצמאית, בהתאם לאינטרסים הפלסטיניים כפי שהובנו עליידיה. היא נאלצה, ברוב המקרים, להיגרר אחר המדיניות הסורית, שנקבעה על-פי האינטרסים הסוריים. הן במערך הגלובאלי, הן במערך הפנימי-ערבי.

כל זה השתנה בעיקבות המלחמה. ברגע זה מהווה אש"ף גורם עצמאי מכל הבחינות. האפטרופסות הסוריות התמוטטה במערת הקרבות. זו הפעם הראשונה בתולדותיו יכול אש"ף לנהל מדיניות עצמאית-באמת.

מובן שאין לו עצמאות טוטאלית — כשם שאין כזאת לשום מדינה בעולם. על אש"ף יהיה להתחשב ביחסיה-הכוחות בעולם הערבי, לתמרן בין הכוחות, להתחשב ברוחות המנשבות במרחב. אך כיום הוא יכול לעשות זאת על-יפי החלטתו ושיקוליו שלו. מבלי לקבל כתחבי.

אם תהיה עתה התקרבות אש"פית-סורית, למשל, לא תהיה זו עוד כניעה של אש"ף לצדן סורי. אסד ועראפאת נפגשים כשני ראשי-מדינות שוויימעמד. אם ימצאו כי האינטרסים שלהם מתייבים התפשרות כלשהי, יעשו זאת, אך שוב לא יהיה זה קשר חד-סטרלי. הסורים יצטרפו להציע הצעות, לתת תמורה, להתחשב ברצונות הפלסטיניים, אם ירצו למתן את העמדה האנטי-סורית הקיצונית של אש"ף. ימי האולטימטומים הסוריים חלפו, יחד עם החלום הסורי של „זבנג וחלס“.

„אלטלנה“ פלסטינית

פ ריקת עור ה„אפטרופסים“ באה כדיבד עם השנייים הפנימיים באש"ף. שני התהליכים היו מקבילים וקשורים זה בזה.

יאסר עראפאת גורם עצמאי

בימי האפטרופסות הסוריות, גדל ותפח בקרב אש"ף האירגון הקרוי „חלוצי מילחמת-השיחור העממית“, הידוע יותר בשם זרועו הצבאית, אל-צעיקה. („הברק“). הוא הוקם על-ידי הסורים אחרי מלחמת ששת-הימים, במטרה ברורה להטיל את מרותו על אש"ף ולדחוק את רגלי פת"ח. בעל האוריינטציה העצמאית. בעזרת הכסף הסורי והנשק הסורי גדל האירגון במהירות רבה, עד שעבר על-פני „החזית העממית“ והגיע כימעט לממדי כוחו של פת"ח עצמו. בוועד-הפועל שנבחר ב-1969 כבר היו לו שני חברים מבין 13. מנהיג אל-צעיקה, זוהיר מוחסין, קיבל להלכה את הפיקוד על כל הכוחות הלוחמים של אש"ף.

זוהי התנדרף בעשן המלחמה. אחת התוצאות החשובות של מלחמת לבנון היא החיסול המוחלט של אל-צעיקה — מעין פרשת „אלטלנה“ פלסטינית. הדבר בוצע במכתימת אחת. להנהגת פת"ח הגיעו ידיעות מוסמכות, מפי מודיעים בצבא הסורי, שאל-צעיקה עומדת לחולל הפיכה בקרב אש"ף. להדיח את עראפאת ועמיתיו, ולהשתלט על אש"ף מבפנים. הדבר נעשה, כמובן, בתיאום עם ההתקפה הסורית, שמטרתה העיקרית היתה לחסל את אש"ף ככוח עצמאי. חצי-שעה לפני המועד שנקבע על-ידי אל-צעיקה לביצוע ההתקפה, הלמו כוחות פת"ח. 21 פניפים של אל-צעיקה בכיירות נכבשו במכת